

В процесі дослідження були виявлені позитивні і негативні ефекти інституціоналізації публічної політики України, які формують зміст публічного капіталу в державі і визначають його майбутнє в політичній перспективі. До позитивних ефектів відносяться: модернізація управлінських практик згідно з концепціями New Public Management, Good Governance, E-government, Open Government Partnership; оновлення і деталізація законодавчої бази публічної політики; поява нових інноваційних інституціоналізованих форм мережевої співпраці в різних галузях: антикорупційні організації, краудсорсингові, краудфандінгові, краудкастингові види діяльності, стейкхолдерські проекти, структури, що включають громадський сектор і державні інституції (ГР, організації контролю та аудиту, громадські об'єднання, аналітичні центри), онлайн-мережеві практики комунікації і взаємодії; підвищення суб'єктності громадянського суспільства. З'ясовані негативні ефекти інституціоналізованого політичного капіталу, а саме інституціональна дуальність, інституціональні «пастки», конфліктність, правова невизначеність, низький рівень легітимності інститутів, які створили умови для існування в Україні стійких імітаційних форм взаємодії між акторами та не сприяють розвитку ефективної публічної політики [1].

Отже, процес формування національної моделі публічної політики в Україні, на думку автора, буде проходити більш інтенсивно в післявоєнний період і буде мати більш реальні наслідки. Проте, зараз неможливо точно передбачити яка сама модель буде на виході після війни. Все буде залежати від готовності громадянського суспільства контролювати політичну владу і не дозволяти імітувати публічність.

Список використаних джерел

1. Чальцева О.М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика. Монографія. Вінниця: ФОП Барановська Т.П., 2017. 336 с.

УДК 321.323.2.32.019.51.

*Швець К. А., аспірант кафедри
політології та державного управління*

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

Глобалізація, інформатизація, технологічний прогрес, трансформаційні процеси в соціально-політичній та економічній сфері, проблеми в сфері екології та медицини, урбанізація, перехід від бюрократичних форм до інноваційних методів управління державою та суспільством, ведуть до зміни

підходів про межі публічної політики. Сучасна публічна політика відкриває нові можливості для взаємодії влади і суспільства, виводить на політичну арену нових акторів, переходить кордони національних держав та стає глобальною. З'являється нові форми взаємодії та комунікації. Поряд з тим, виникають і нові виклики: публічне управління в умовах анексії територій та воєнного стану, нехтування міжнародного права й окремими акторами міжнародних відносин, криза інститутів глобального управління. Все це потребує пошуку нових теоретичних підходів для осмислення публічної політики та управління.

При вивченні публічної політики в сучасній науці використовуються різні аналітичні моделі, які дозволяють досліднику звернути увагу на головні елементи, фактори та процеси, що виражають особливості вироблення політичних рішень.

Під моделлю публічного управління слід розуміти штучно створений об'єкт у вигляді тих чи інших символічних конструкцій, який у певному сенсі аналогічний досліджуваному процесові. Завдання створення моделі є її дослідження з метою поглиблення знань про змодельовані риси об'єкту-оригіналу моделі.

Водночас, ми маємо розуміти, що жодна модель чи теорія не можуть дати повну відповідь про опис публічної політики. Саме тому, при вивченні публічної політики, доцільним є використання комплексу підходів, моделей та теорій. Зупинимось детальніше на декількох із них.

Значною популярністю сьогодні користуються такі моделі публічного управління як «Електронний уряду» (Digital Government), «Мережеве управління» (Network model of Government), «Антикризовий державний менеджмент» (Anti-crisis Public Administration), «Відкритий уряду» (Open Government Partnership) та інші.

Так, під дією широкомасштабного застосування інформаційно-комунікативних технологій в практиці державного управління, сформувалася концептуальна модель «електронного уряду». Її характерними рисами виступають такі концепти як співпраця, участь, координація суспільства за допомогою ІКТ [3, с. 20]. Дана модель зорієнтована на ефективне, швидке та прозоре інформування громадськості та органів державної влади. Вона сприяє ефективному залученню громадськості до участі в публічному управлінні, забезпечує баланс прав та обов'язків усіх учасників публічного політичного процесу, посилює вплив громадянського суспільства на процес ухвалення політичних рішень. Основною метою DG-моделі є покращення якості управління, на основі громадянської участі, прозорості та підзвітності.

Зважаючи на динамічність сучасного світу, сьогоднішні виклики та загрози, значною популярністю користується модель «антикризового державного менеджменту». Позаяк джерелом загроз здебільшого є не тотальні, а специфічні сфери життєдіяльності суспільства, то застосування АРА-моделі зосереджується на тій частині загального механізму публічного

управління, яка безпосередньо стосується окремих напрямів: конституційно-правового простору, політичної системи, економіки, бюджетного федералізму, державного аудиту, фінансово-банківського сектору, екології, демографії, міграційних процесів тощо [2, с. 48].

Структурно сучасна глобальна публічна політика може бути представлена як процес глобалізації «знизу – вгору», через діяльність інститутів глобального громадянського суспільства, аналітичних спільнот, глобальних центрів комунікації, неурядових організацій різної спрямованості, і як процес глобалізації «згори-вниз», через управлінську практику впливових держав і міжнародних організацій, глобальних міжнародних банків і фондів. Обидві траєкторії перетинаються в проблемних точках і утворюють нові види практик взаємодії [4, с. 162].

Якщо говорити про тенденції розвитку моделей публічної політики та управління, то варто зупинитися на роботі «Global Governance in 2030» Дж. Помарес та Б. Абдали, в якій аналізуються сучасні світові тенденції внутрішньої політики та глобального управління, а також визначаються можливі сценарії національних та глобальних політик [1].

Рушіями майбутнього, на думку авторів є три сили: технологічний прорив, демографічні зміни та зміни глобальної економічної влади. Окрім того, є два ключові виміри, які визначають майбутнє внутрішньої політики та можуть радикально змінитися протягом наступних років під впливом нових викликів (мегатрендів). Це парадигмальні змінні для аналізу політичних режимів: рівні концентрації політичної потужності і ступінь соціальної згуртованості. Саме ці парадигмальні змінні визначають перспективи політичного життя держав [1, р. 5–9].

Дж. Помарес та Б. Абдала пропонують чотири сценарії розвитку глобальної політики:

Згідно першого сценарію «Big foot in a local world» – значний вплив матимуть великі технологічні корпорації та фірми. Саме вони визначатимуть міжнародну політику. Міста і країни можуть конкурувати один з одним за великі фірми, а фірми зможуть висувати вимоги органи місцевого самоврядування. Другий сценарій «Big Friendly Giant – big firms in a global scenario» передбачає рівноправність і партнерство між великими корпораціями і глобальним управлінням. Обидва актори чинять визначальний вплив на технологічний розвиток, а також діє система стримування і противаг. В третьому сценарії «Small is beautiful» існує сильне почуття спільноти, якщо невеликі фірми працюють у суспільствах, якими керують на місцевому рівні. Внутрішні лідери цього світу будуть схильні звертатися до місцевої ідентичності як до джерела легітимності, щоб підвищити свою ймовірність залишитися при владі та сприяти соціальній згуртованості. Варто зазначити, що за даним сценарієм, менш розвиненим державам буде важко процвітати, а багатші держави матимуть більше стимулів, щоб закрити свої кордони і не співпрацювати з менш розвиненими. Четвертий сценарій «The small under

global rule» передбачає систему з щільним набором визначених інституцій, які містять моделі повноважень, легітимації та наявності загальних нормативних принципів, що є загальними та охоплюють сектори, для того, щоб мати змогу співпрацювати з малими фірмами та координувати їх існування. Глобальне управління уможлиблюють і зміцнюють взаємозв'язані мережі малих фірм. Існує різноманітність і певні рівні участі [1, р. 9–16].

Таким чином, нові теорії управління відображають сучасні тенденції публічної політики через численні практики взаємодії традиційних і нових публічних акторів, які формують власні альтернативи порядку денного та способи вирішення глобальних проблем.

Поряд з тим, варто зауважити, що в практиці публічного управління не зустрічається використання зазначених моделей у «чистому» вигляді. В більшості держав наразі помітна певна тенденція до конвергенції, своєрідної дифузії різноманітних підходів до публічного управління. Оптимальний управлінський варіант: комплексне використання найкращих досягнень сучасних теорій управління та відповідного національного управлінського досвіду; широке застосування сучасних інформаційних технологій з акцентом на розвиток людського потенціалу.

Список використаних джерел

1. Pomares J., Abdala B. *Global Governance in 2030. Prospective Scenarios on the Future of Politics*. Argentina. 2018. 36 p.
2. Сьомич М. Особливості сучасних моделей публічного управління. *Аспекти публічного управління*. 2019. № 4. Т. 7. С. 44–52.
3. Устинович Є. С., Новікова Т. П. Сучасні теорії державного управління: основні концепції і їх характеристики. *Державна влада та місцеве самоврядування*. 2011. № 9. С. 16–23.
4. Чальцева О. М. *Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика: монографія*. Вінниця: ФОП Барановська Т. П., 2017. 336 с.